Ålands landskapsregering

Asiakirjan nimi	Kirjeen nro
LAUSUNTO	534 Rk1a
Asian nro	Päiväys
ÅLR 2023/8102	Valitse päiväys

Viite
HE 30/2023 vp

Eduskunnan lakivaliokunta

LaV@eduskunta.fi

Yhteyshenkilö
Rasmus Lindqvist
rasmus.lindqvist@regeringen.ax
018 25 193

Asia

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi Oikeuspalveluvirastosta ja siihen liittyviksi laeiksi

Tausta

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt maakunnan hallitukselta lausunnon hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi Oikeuspalveluvirastosta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Maakunnan hallitus on aiemmin antanut asiasta lausunnon (19.1.2022, ÅLR 2021/10969).

Toimivallan jakautuminen

Oikeusavusta ja edunvalvonnasta ei ole nimenomaista mainintaa Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) maakunnan ja valtakunnan välistä toimivallan jakoa koskevissa pykälissä. Oikeusavun ja edunvalvonnan on kuitenkin katsottu kuuluvan valtakunnan lainsäädäntövaltaan, koska oikeudenkäyntilaitos ja lainkäyttö kuuluvat itsehallintolain 27 §:n 23 kohdan mukaan valtakunnan lainsäädäntövaltaan. Lisäksi voidaan mainita, että valtakunnalla on itsehallintolain 27 §:n 3 kohdan mukaan lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat valtion viranomaisten järjestysmuotoa ja toimintaa.

Historiatietona mainittakoon, että ennen vuotta 1998 oikeusaputoimintaan liittyviä tehtäviä hoiti ensisijaisesti Ahvenanmaan maakunnan hallitus, kun valtakunnassa ne kuuluivat kuntien tehtäviin. Tämä tapahtui niin sanotun sopimusasetuksen nojalla (koska niiden katsottiin kuuluvan valtakunnan toimivaltaan). Kun sekä oikeusaputoiminta että edunvalvonta on myöhemmin siirretty valtiolle, nämä tehtävät ovat kuuluneet Ahvenanmaan oikeusapu- ja edunvalvontatoimistolle.

Näkemyksiä

Aluksi maakunnan hallitus toteaa, että esitystä on täydennetty muun muassa Ahvenanmaan itsehallinnon ja kielellisten oikeuksien toteutumisen osalta. Ahvenanmaan oikeusapu- ja edunvalvontatoimiston ja ehdotetun Oikeuspalveluviraston välinen kirjeenvaihto on käytävä ruotsiksi. Asioiden menestyksekäs hoitaminen ja asiakkaiden oikeusturvan toteutuminen edellyttävät myös, että ahvenanmaalaisia asioita hoitava henkilöstö tuntee maakunnan lainsäädännön ja Ahvenanmaan hallinnon.

Esityksessä ei ole otettu huomioon maakunnan hallituksen aiemmin esittämiä näkemyksiä siitä, että lakisääteiset vaatimukset sille, mitä osaamista Ahvenanmaan oikeusapu- ja edunvalvontatoimistolla on oltava, tulee rinnastaa muiden toimistojen osaamisvaatimuksiin. Sen takia maakunnan hallitus pitää kiinni siitä, että 9 §:ään pitää tehdä seuraava muutos: *Ahvenanmaan oikeusapu- ja edunvalvontatoimistossa on johtava julkinen oikeusavustaja ja tarvittava määrä muita julkisia oikeusavustajia sekä yleisiä edunvalvojia sekä talous- ja velkaneuvojia ja muuta henkilökuntaa.*

Varamaaneuvos Harry Jansson

Oikeusasiantuntija Rasmus Lindqvist